

Zajišťovací úkony v trestním řízení

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., Univ. Priv. Prof.

Obecné výklady o zajišťovacích úkonech

➤ Podstata zajišťovacích úkonů

- Omezení lidských práv
- Absolutní práva
- Minimální práva v trestním řízení
- Zásada přiměřenosti
- Zásada zdrženlivosti
- Zásada subsidiarity
- Zásada soudní kontroly

➤ Základní právní úprava

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Ústava
- Listina základních práva a svobod
- Trestní řád

Prostředky zajištění osob a věcí v trestním řízení

> Zajištění osob

- > Předvolání, předvedení
- > Příkaz k zatčení, mezinárodní zatykač, evropský zatýkací rozkaz
- > Zadržení podezřelého, zadržení obviněného
- > Vazba

> Zajištění věcí

- > Vydání a odnětí věci
- > Zajištění peněžních prostředků na účtu banky
- > Zajištění zaknihovaných cenných papírů
- > Zajištění nemovitostí, jiné majetkové hodnoty, náhradní hodnoty
- > Vrácení a další nakládání s věcí a jinou majetkovou hodnotou
- > Prohlídky (domovní, osobní, atd.)
- > Provádění důkazů v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku

> Jiné úkony

- > Zadržení a otevření zásilek, záměna a sledování
- > Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Zajištění osoby obviněného a podezřelého

- > Potřeba zajistit přítomnost osob důležitých pro trestní řízení
- > Zajištění osob:
 - Předvolání a předvedení obviněného (§ 90)
 - Zadržení obviněného a podezřelého (§§ 75-77)
 - Vazba (§§ 67-74a)
 - Příkaz k zatčení (§ 69)
 - Mezinárodní zatýkácí rozkaz (§§ 384-387)
 - Zadržení, předběžná vazba, vydávací vazba(§§ 395-397)
 - Zadržení, předběžná vazba a předávací vazba(§§ 410-411)

➤ Předvolání

- Nejběžnější způsob zajištění účasti obviněného, svědka apod. na procesních úkonech, provádí se zpravidla písemně do vlastních rukou obviněného
- Pořádková pokuta

➤ Předvedení

- Zpravidla po předchozím předvolání, upozornění
- Nedostavení se bez dostatečné omluvy
- Má formu opatření
- Nelze předvést znalce a tlumočníka
- Odlišné od předvedení ke zjištění totožnosti podle § 13 odst. 5,6,8,9 zák.č. 283/1991 Sb. , ve znění pozdějších předpisů

➤ Zadržení

- Zadržení obviněného (48 hodinová lhůta pro odevzdání soudu!)
- Zadržení podezřelé osoby (kýmkoli, policejním orgánem)
- Forma opatření, při propuštění soudem usnesení

➤ Vazba

- Institut trestního řízení, kterým je obviněný na základě rozhodnutí soudu dočasně zbaven osobní svobody, aby mu bylo zejména zabráněno vyhýbat se trestnímu stíhání nebo trestu, mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání nebo pokračovat v trestné činnosti.

Důvody vazby

- **Obecné (důvodná obava):**
 - vazba útěková - § 67 písm. a)
 - vazba koluzní - § 67 písm. b)
 - vazba předstižná - § 67 písm. c)
- **Zvláštní (§ 68 odst. 1, 2):**
 - Úmyslný trestný čin, se sazbou nad 2 roky TOS
 - Nedbalostní trestný čin, se sazbou nad 3 roky TOS
- **Výjimka (naplnění důvodné obavy) (§ 68 odst. 3):**
 - Obviněný uprchl nebo se skrýval, nedostavuje se na předvolání, neznámá totožnost, působil na svědky, atd. a pokračoval v trestné činnosti

➤ Rozhodnutí o vazbě (§ 73b)

- pouze soud
- V přípravném řízení na návrh státního zástupce
- O dalším trvání vazby soud a v přípravném řízení státní zástupce
- O propuštění z vazby v přípravném řízení státní zástupce
- Forma rozhodnutí je usnesení

➤ Délka trvání vazby (§ 71)

- lhůta se počítá ode dne, kdy došlo k zatčení nebo zadržení nebo k omezení osobní svobody přímo vzetím do vazby
- vazební věci jsou vyřizovány přednostně
- vazba může trvat pouze nezbytně nutnou dobu
- koluzní vazba max. do 3 měsíců
- celková doba vazby nesmí přesáhnout:
 - 1 rok (řízení u samosoudce)
 - 2 roky (senát okresního nebo krajského soudu)
 - 3 roky (zvláště závažný úmyslný trestný čin)
 - 4 roky (hrozí výjimečný trest)
- výjimka z maximální doby vazby (§ 71a)
- rozvržení vazby mezi přípravné řízení a hlavní líčení (1/3 přípravné řízení, 2/3 řízení před soudem)

- Povinnost prověřovat trvání vazby:
 - všechny OČTŘ průběžně (každé 3 měsíce povinnost kontrolovat trvání vazby a rozhodnout)
 - pomine-li důvod vazby, musí být obviněný ihned propuštěn
 - nepovede-li trestní stíhání k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, musí být obviněný ihned propuštěn
 - obviněný má právo kdykoli žádat o propuštění
- Nahrazení vazby:
 - záruka, slib nebo dohled
 - peněžitá záruka

Zajištění věcí

- Povinnost k vydání věci
- Odnětí věci
- Zajištění peněžních prostředků na účtu banky
- Zajištění zaknihovaných cenných papírů
- Zajištění nemovitosti
- Zajištění jiné majetkové hodnoty
- Zajištění náhradní hodnoty
- Vrácení a další nakládání s věcí a jinou majetkovou hodnotou
- Domovní prohlídka
- Prohlídka jiných prostor a pozemků
- Vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek
- provádění důkazů v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku

Jiné úkony

- Zadržetí zásilky
- Otevření zásilky
- Záměna zásilky
- Sledovaná zásilka
- Odposlech a záznam telekomunikačního provozu